

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
" " поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . . 25 ф.
" " поза таб. . . . 30 ф.
На 3 місяці в таборі . . . 75 ф.
" " поза таб. . . . 90 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar.

Видає „Видавниче Товариство імени В. Грінченка“.

Ч. 39. (86).

Четвер, 14. червня 1917.

Рік III.

Український Національний Фонд.

Великий український народ, що жив у неволі поверх 250 літ, що втратив вищі верстви, втратив свою самоуправу; народ, що змінив ся в етнографічну масу, з якої черпали свої здобутки пануючі нації,—цей народ звертає тепер на себе увагу цілого світа. Він домагаєть ся не лише самоуправи для себе, не лише свого війська і фльоти, але стає на чолі всіх поневолених народів Росії і заставляє Росію завести федеративну республіку, де всі поневолені народи мали би свою самоуправу, як рівні з рівними, вільні з вільними.

За цим домаганням станув не тільки гурток теоретиків-інтелігентів, але уся маса українського селянства. Маємо достовірні вісти з України, що цей рух і організовані виступи його в дійсності далеко більші, ніж можна вчитати з часописей взагалі, а особливо з московських. Основною силою українського руху є селянство, яке дуже послідовно і енергійно назирає на те, що земельну справу на Україні мусять розв'язати Українські Установчі Збори. Воно добре розуміє що лиш на Українських Установчих Зборах можна українському народові удержати в своїх руках і повернути все, що загарбано чужинцями, передовсім землю. 64 процентів землі на Україні находило ся в руках царських або в руках чужих українському народові поміщиків. Заходять отже небезпека, що ту землю схочуть російські Установчі Збори розділити в частині між московських селян, передовсім чорноморські землі, щоб Росія мала оправданне доступу до Чорного моря, яке належить ся виключно українському народові.

На це вказують голоси російських часописей, на це вказують викрути російських централістів всіх відтінків в справі переведення українізації адміністрації й війська, на се вказують мільонові фонди, які розсилає правительство з державного гроша щедрою рукою на різні московські інституції і на агітацію централістичних органів.

Супроти того і взагалі для українських цілей невідклично

приходить найнекучійша потреба нашого часу, а се—Український Національний Фонд. Українська Центральна Рада в Києві вже оголосила відозву (поміщена в попередньому (85) числі „Громадської думки“) до збирання Українського Національного фонду. Ось її слова:

„На чолі справи стали представники нашого народу, але без матеріальних засобів посунути її неможливо! Ми не маємо скарбових (казьонних) коштів, ми не володіємо податками, що виплачуємо до казни. Громадяне! Доля судила нам стати учасниками найсвятішої хвилини в життю України. Не залишаймо ся ж холодними глядачами історичного моменту, але як громадяне вільної рідної Землі рушаймо всі на допомогу їй.“

Україна—край демократичний, вона не має магнатів, що підперли би сотнями тисяч наш національний фонд, але одинденний заробіток, або прибуток відданий нами переважить жертву багатирів. Народе український, звертаємось до тебе!“

Тим голосом кличе Україна нас всіх, розсіяних як піре по полі, по цілому світу: Дайте жертву своїй матері в тяжкій годині! Кожда копійка, феник, сотик, даний твердимми руками робітників збільшує нашу силу, і з тих датків по грошеві можна зібрати великий Національний фонд, якого потребує Мати наша!

Нас більше 35 мільонів, дай кождий хоч би найменший гріш,—буде наша правда! Тепер на нашій Україні „весна—наша мати, хто посіє—той буде збирати!“

На кождий гріш, кинений на жертву Національного Фонду, дивить ся не тільки Україна, не тільки Росія, але увесь світ, який здивовано слухає домагань українського народу. І як ми відповідно до своїх домагань зложим відповідний Український Національний Фонд, яким дорівнаємо сусідам, тоді скаже увесь культурний світ:

—То великий народ! Йому належить своя держава, вій-

сько й фльота, йому належить земля!

Тому ми звертаємо ся й до вас, браття, що здалека від рідного краю, проживаєте в полоні і не маєте змоги ділом стати за Україну,—киньте лепту запрацьованого, кривавого гроша на жертву Національного Фонду. Покажимо і ми, полонені, що ми діти того великого народу, який підняв свою горду хоругву над московським престолом і адивував увесь світ. Полки, зложені з Українців, перевели революцію в Петрограді й скинули ката народів. Українці в полоні мусять показати перед світом, що вони з тяжко заробленого гроша зложать поважну пайку Українського Національного Фонду

для визволення усього народу з дому неволі!..

І се буде наше велике діло, на яке буде дивити ся уся Україна, уся Росія, увесь світ...

Ваші імена будуть написані в історії золотими буквами, що відняли від себе, від уст останній гріш для великої справи в найбільшій годині України.

Складайте жертви на Український Національний Фонд і присилайте на адресу „Громадської Думки.“ Ті жертви, що скоро поспіють, передані будуть через нашого делегата, Президента А. Скорописа, і все, що далі буде на сю ціль надсилати ся,—буде відправляти ся на Україну.

В перші роковини смерти Івана Франка.*)

*Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздоріжжю,*

*Від сорому, який нащадків
тізних
Палитиме, заснути я не можу.*

*„Людським призиством, ніби струпом, вкритий!
Твоїм будуцим душою я трівожу,*

Такі прикрі слова кидав Франко в лице нашого народу, переступаючи поріг двадцятого століття.

При шляху, яким народи світа мандрували в країну вічного поступу, сиділи ми, мов той паралітик, струпом вкритий. Чи-ж могла бути страшніша картина?

І поет від сорому спати не міг. Але в розпуку не впав. Він вірив, що прийде час, і народ наш:

*„огнистим видом
Засяє у народів вольних полі,
Трусне Кавказ, впереть ся
ся Бескидом,
Покотить Чорним морем
гомін воли,
І гляне, як хазяїн домо-
вятий*

По своїй хаті і своїм полі“.

Хто зна, чи та велика хвилина не стоїть біля тих воріт...
Та Франко П не дждав, як Мойсей не дждав ся повороту єврейського народу до вітчизни.

* Іван Франко родив ся 15. серпня 1856 року н. ст. в селі Нагуєвичах, дрогобичського повіту. Батько його був селянин-кочаль, мати шляхтянка з роду Кульчицьких. Першу науку дістав у сільській школі в Ясениці Сільській; до гімназії ходив у городі Дрогобичі в Галичині; університет кінчив у Львові. Докторський титул добув собі у Відні за свої наукові праці. Писати став ще учеником гімназійним. Листи Михайла Драгоманова, знаменитого нашого вченого, зробили на молодого Франка сильне вражіння. Просвіта й демократизація життя стають його законом. Поступовими, просвітними ідеями проникнуті всі його твори. До поступових людей, таких як Драгоманів, Павлик, Данилович і другі, тягне його серце.

За поступові думки арештовують тричі, пізнає тюрму, бачить на власні очі «дно» суспільного життя. Земляки починають бокувати від його: «Франко сидів у тюрмі!» «Франко небезпечна людина!» Мусів заробляти працею при чужих часописах. Це був найтяжчий час для його. Та звільна своїми літературними й науковими творами здобув собі розголос і славу. Народ оцінив його заслуги. 1898 року відсвятковано його ювілей у Львові. Посипали ся просвіти, вібрано народний дар, вядано списе його творів (спора книжка самих титулів того, що написав Франко.) Та на жаль тоді дала себе почути тяжка недуга, в якою Франко боров ся кілька літ і 28. мая 1916 року упав, не кидаючи до останньої хвилини своєї цінної праці.

Рік тому, 28. мая н. ст., помер поет у городі Львові серед руїни нашого громадського й просвітнього життя, заподіяної великою війною. Непевність нашої справи й тяжка тривога про будуче народу стояли біля його смертельної постелі. Чорні хмари ворожої насили повисли над його могилою.

Нині в перші роковини його смерті прояснюється наше небо. Благовістить ся на мир—святая воля—всміхається відродженню рідної країни. Мов перші квітки, сходять на його гробі нові наші надії.

Нехай цвітуть, най рутою й барвінком вкривають гроб поета. А до того гробу йде з низьким поклоном українська поезія й дякує йому за безсмертного „Мойсея“, „Панські жарти“, „Вишенського“, за „Зівяле листя“, за тільки-тільки других творів, якими збагатив її покійний Іван Франко. На її ясну чолі сяють незрівняною красою ті жемчуги-слова й строфи, які він додав до її пишного діялему; в її очах палають ті нові почування, що він їх розбудив у неї, на її одязі красують ся ті чудові узори, гаптовані його пильною рукою.

Кланяється ся наша поезія біля гробу Франка у перші роковини його смерті й дякує йому, що за всілякою іншою працею, за всілякими тяжкими турботами остав ся їй вірним до гробу—остав ся українським поетом. А це так тяжко, так дуже-дуже тяжко!

І мандрує до гробу поета наша наука. Несе повість про Варлаама й Іосафа, студію про Шевченкову „Наймичку“, про папу Климента, про старинну драматичну літературу, про народні пісні, вертеп, апокрифи. І благословить пам'ять його за тую муравлину працю, якій віддав ся він, щоб перед світом розкрити нашу правду, щоби весь світ побачив, що ми в науці сказали й маємо сказати своє нове слово. Кланяється ся „Товариство імени Шевченка“ своєму довголітньому, невтомимому співробітникові, за працю, за поміч, за добру пораду у всякому ділі.

І кланяються у перші роковини смерті Івана Франка українські часописці, своєму співробітникові, редакторові, провідникові. Не одну з них він покликав до життя, не одну поставив на ноги, пустив на нові шляхи. „Світ“, „Народ“, „Зоря“, „Громадський Голос“, „Діло“, „Літературно-Науковий Вістник“—всі кланяються з глибокою пошаною перед щонайчільнішим робітником на ниві української журналістики.

І народний театр дякує йому за драми, котрими збагатив його, за „Украдене щастя“, „Учитель“ і другі. Всі вони не одному з нас дали гарну хвилину глибоких переживань, зворушували наше серце й совість, викликували нові, людські думки.

І летять до Франкового гробу на Личаківській кладвищі, мов табуни пташок, українські діти й дякують йому за незрівняного „Лиса Микиту“, за „Дон Кіхота“ за багато, багато других цінних книжок, які він їм дав, щоб у дитячих серцях розбудити любов до рідного слова, цікавість до письма, охоту до просвіти.

І кажуть українські діти: Нас війна розігнала, мов грим розганяє вівці в полонині, по чужих землях, міжчужими людьми. Ми не маємо своїх книжок, не можемо читати. Але як вернемося до рідного краю, добудемо їх, будемо кожне словечко собі до серця брати, кождо твою гарну думку, кождо твою раду, щоб росли на славу й на добро для рідного краю.

І з усіх сторін української землі спішать до Франкової могили українські селяне, прямо від плуга, від коси, з виселених бараків, із бойових ровів. В сіряках, в драних полотнянках, в мундірах. Спасибі за те, що зробив ти для сільської справи, як автор численних просвітних книжечок, як редактор часописей, як один із основників поступової сільської партії. Ти наш і ми твої. Не забудемо тебе ніколи. Ти вказував нам нові шляхи до добра і волі, будовав мости братання, руйнував твердині середньовікового кривдячого устрою, домагав ся кращої

долі для наймита, робітника, для жінки. І заодно ти гукав до нас: „Не спить!“ І диви ся—ми отсе стасмо, будимо ся до нової весняної праці. Який жаль, що замість тебе стоїть твоя могила. Не забудемо тебе, як наші наше народне жинно.

І з далекої чужини, з над Ляну, їдуть до могили покійного Івана Франка думки тисячів-тисячів укра-

їнських полонених, щоб з пошаною поклонити ся йому, йому—великому поетові, ученому, просвітителю українського народу, каменяреві на шляху поступу, борцю за рівність і волю, одному з будівничих нашої власної, незадежної народної хати.

В нинішню велику, повну надії хвилину будь Ти з нами!

В. П.

З українського життя.

Генеральний штаб української армії.

Зі Штокгольму з 11. червня подає вість франкфуртська часопись „Генераль-Анцайгер“: „В Києві зорганізував ся тепер генеральний штаб української армії. Він видав відозву до народу, що удасть ся до Петрограду домагати ся від петроградського правительства негайного оголошення української самостійности окремим державним маніфестом, організації української армії та українзації цілої чорноморської фльоти й частини балтійської фльоти.“

Так заставляють зовсім слушно Українці центральне правительство до сповнення обіцянок, заставляють відповісти довершеним ділом, і правительство мусить відповісти так, або сяк. Домагання частини балтійської фльоти оправдані тим, що моряками фльоти є здебільшого Українці, а Чорноморської фльоти силою того, що вона знаходиться на українським морі, до якого Росія не має доступу.

Ще про український полк.

В однім із попередніх чисел „Громадської Думки“ подано вістку про створення першого українського полка імени гетьмана Богдана Хмельницького. Тепер, маючи докладніші відомости про хід справи, подаємо їх нашим читачам.

Перший український полк сформувався так званим явочним порядком, себто не питаючись ні у кого

дозволу. Формування відбуло ся 1. мая в казармах на Великій Васильківській улиці в Києві. Закінчено Формування кадр піхотних, скорострільних, артилерійських, кавалерійських і інженерних, числом 3574 люда. Постановлено сформувати відділи панцирних автомобілів та аеропланів. Організацію обозів та лазаретів відложено доки полк не одержить приписаного державного вивічування. В основу сформування покладено штати, прийняті в російській армії й поліпшені відповідно до воєнного досвіду теперішньої світової війни. Полк поділено на сотні по повітах. Ранжування (установлювання „по ранжіру“) скасовано; постановлено групувати ся в рядах по земляцтвах, спорідненню, організації і т. и. Зорганізовано вибори командантів сотень, батальонів і батарей. Командантом першого українського полку вибрано Д. Пунтика-Гребенюка. Вибрано Раду козацьких депутатів з 12 людей. Полкова рада прийняла всі демократичні гасла російської революції. Для передачі привіта Тимчасовому Правительству та Раді салдацьких і робітничих депутатів рішено вислати в Петроград депутацію в складі одного генерала, одного штабофіцера, двох оберофіцерів і трійох козаків.

Салдатам-Українцям, що увійшли в склад полка, приказано було відійти негайно на фронт, але вони одновили військовим властям, що згодять ся йти на фронт тільки під національним українським прапором.

НОВА ТРИБУНА.

(Часоп. „Гоман“, ч. 43).

Кожному відомо, що Польщу від Росії відділяють землі, на яких живуть Білоруси й Українці. Здасть ся, уже через одно те, політичний розум повинен був-би підказати полякам, що будучина й сила їх держави в значній мірі буде залежати від того, чи вони зможуть налагодити добрі відносини з цими своїми найближчими сусідами, так само, як і з Литовцями, через землі яких проходить дорога з Польщі до вільного моря. Так ні: польське панство, польська буржуазія, яка з давна при звичаїла ся висисати всі соки зі свого народу, навіть і не задумувала ся, що з тими „мужицькими“ націями можна й треба так чи сяк зговорити ся! Політика польських керівничих кругів завше дивила ся на нас, як на безголосу масу—темну, несвідому ні своєї національности, ні своєї сили.

Все було добре, поки наші народні маси спали, поки за весь наш край промовляли польські пани, які мали тут найбільшу культурну смлу.

Але стало ся те, чого вони не сподівали ся: городський робітник і мужик-хлібороб збудили ся від вічного сну і на всім світі голос робочого народу здобув незвичайну силу й вагу. І вже не жменя панів, а великі громади народу промовляють за себе й за той край, де вони живуть.

Так одні за одними виступали на мирову арену Українці, Литовці, а на решті Білоруси. З того моменту, як вони подали свій голос, всі горді пляни польських панів оказали ся збудованими на лїтучім піску. І все ж такі, хоч стало ся це не задовго перед теперішньою світовою війною, польське панство нічому не навчило ся: засліплене вірою в свою владу і творчі сили свого народу, воно не тільки не зміняло своєї політики, а навпаки, оголосило непримириму війну „мужицьким“ народам.

Ясно, як божий день, що ті „мужицькі“ народи виявили твердий опір польським захватним апетитам. Мало того: як Білоруси, так і Українці й Литовці зрозуміли дуже добре, що їх-же власний інтерес вимагає, щоб

вони тримали ся всі разом, щоб створили кріпку стіну, якої не змогли би розбити їх вороги. І вони пішли по цій дорозі єдності, хоч було на ній і досі в багато каміння і різних перешкод.

Тепер особливий напір роблять Поляки на ті білорусько-українські землі, які знаходять ся на сході від Польщі. Це творить нову основу білорусько-української єдності, і все, що робить ся у наших братів Українців, дуже цікавить білоруське громадянство.

У межах німецької окупації Білоруси граничать з Українцями в південній частині Гродненщини. Але Українці врізають ся в межі польського королівства, займаючи часті Сідлецької й Люблинської губерній—так звану Холмщину. Хоч український народ багато попередив Білорусів у своїм рухові до національного відродження, однак у Холмщині і в Гродненщині українське населення якось відстало від загально-українського життя. Під тяжким напором Москалів і Поляків, відокремлені від всього свого народу пушами й болотами, живучи

здаєка від Галичини, де Українці дійшли до вільного життя і відкля йшло в російську Україну українське друковане слово й думки про визволення.—Українці в цім куті не виявляли до останніх часів самобитного життя, не мали навіть ні одної української часописі. Бо гродненські Українці жили більше близьким духовим життям з Білорусами, ніж зі своїм народом. Але гроза неволі в незалежній шляхецько-панській Польщі примусила до діла і цю частину українського народу. Польська загроза будить всі сили, які починають гуртуватись і обдумувати способи боротьби за свою волю. І треба думати, що й відтіля підніметь ся якийсь голос протесту проти аннексіонних плянів Польщі,—голос однозгідний з ясно виявленим голосом Білорусів.

І. Мєльшєка.

Переклав М. Я.

Зїзд духовенства на Україні.

Як доносить „Русское Слово“ з 30 (17) квітня, відкрився у Києві український єпархіяльний зїзд при участі також світських людей. Прибуло коло 800 делегатів. При обговоренні питань з церковного життя зїзд розбився на дві частини—консервативну й більшу—церковно-революційну. Ступнево, шляхом взаємних уступок, прийшло до порозуміння. Ухвалено, що приходську раду вибирається на основі загального, безпосереднього, рівного й тайного голосування. Священників, а також виборних вибирають на таких самих основах до повітових і окружних рад. Замість консисторії вибирається єпархіяльна рада при єпископі з духовенства та світських.

На зїзді обговорювалося відношення до українського питання. Бесідники заявили, що відношення зїзду вже виявило себе в тім, що зїзд назвав себе українським. Згідно з тим усі промови бесідників, що говорили про необхідність розвитку української народності, вітав зїзд з одушевленням.

Те саме „Русское Слово“ з 1. мая (18 квітня) доносить, що на українським єпархіяльним зїзді у Києві обговорювалося також акцію харківського єпископа Антонія, котрий заборонив у грубій формі читання євангелія в українській мові. Зїзд вислав з цього приводу дві телеграми. В першій телеграмі, в українській мові, адресованій до українського комітету в Харкові, висловлюється спочуття з приводу образи, нанесеної комітетові й цілій Україні єпископом Антонієм. В другій телеграмі, також в українській мові, адресованій до єпископа Антонія в Харкові, говорить ся: „Ви своєю резолюцією на просьбу харківського комітету безприкладно образили всю Україну. Тому зїзд пересилає вам з цього приводу свій жалю“.

З Одеси доносить „Русское Слово“ з 1 мая (18 квітня) з датою попереднього дня, що там в єпархіяльній домі відбулися ще дуже численні збори духовенства та світських херсонської єпархії. Збори з виключною однодушністю висловили ся за

принципом виборного ладу в церкві. Виборний лад треба примінити при заповненню всіх місць у клері і в церковній управі, від дяка до членів Синоду. Сільські батюшки закликували добивати ся реформи церкви, щоб приневолити послідовників Распутина усунути ся і дати місце справжнім пастирям народу.

(В.С.В.У.).

1. мая в Росії й на Україні.

По цілій Росії дуже урочисто святковано сього року день 1. мая по новому стилю. У святі скрізь брало участь не тільки робітництво, а також військо й інші верстви населення. В містах на Україні, як Київ, Одеса, Севастопіль, Харків, Полтава, Катеринослав, Пятигорськ і инш. в маніфестаційних походах взяли визначну участь українські організації зі своїми національними прапорами та співами українських національних пісень. Також поза межами України—в Петрограді й Москві—Українці брали в маніфестаціях окрему участь. „Кієвская Мысль“ подає слідуєче про участь Українців в святі 1. мая: У величній маніфестації 1. мая видко було гірську батарею, яка проходила з червоними й українськими прапорами. Командант батареї з українськими відзнаками, на білим коні, також прикрашений жовто-блакитними стяжками, їхав у супроводі хорунжого Українця. В поході професійних спілок узяли участь робітники Гретьера, фабрики зброї, дніпрові плавби, річних верстатів, соціалістичних партій українських, чехословацьких, польських і жидівських соціалістів, пожежарні команди т. ин. Величезний похід українських робітників переходив з прапорами вільної України з привітанням української соціал-революційної партії та української соц.-дем. партії. З рядів українських робітників ніс ся бадьорий спів: „Душу, тіло ми положим за свою свободу.“

На конференцію в Штокгольмі.

Зі Штокгольму 9. червня доносять до „Франкфуртер Цайтунг“: Темницький, голова й делегат соціалістичної партії австрійської України, прибув до Штокгольму.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.**Вибух у Петрограді.**

Зі Штокгольму пишуть: В понеділок вранці вилетіла в повітря найбільша в Росії фабрика піроксиліни (вибухових матеріалів), яка стояла край гірла Неви. За нею вибухли кораблі, які причалили до берега, везучи сіркову й салітрову кислоти. Довкола фабрики погоріли великі склади бавовни. Кілька фабрик муніципалітету пропало, багато приватних домів зрівняв цей вибух із землею, між ними палати міністрів і президента на острові Єлагін. Причина ще не вяснена, але політичні мотиви сього вибуху не виключені. Рада салдатів і правительство зарядили слїдство.

Ця шкода далеко більша, як шкода вибуху в Архангельську.

Стан російської армії.

Зі Штокгольму пишуть до „Кельніше Цайтунг“: На конгресі селян

в Петрограді товариш міністра війни полковник Якубович змалював сумний стан російського війська. Є вправді досить людського матеріалу, але на його не можна покладати ся. В теперішніх обставинах тяжко підняти наступ, бо число втікачів виносить кілька мільонів. Правительство буде змушене, „як згодиться край“, ужити проти їх примус. Багатьох втікачів серед офіцерів не можна навіть телеграфічною дорогою відшукати.

За ким стоять селяне в Росії.

Петроградська телеграфічна агенція доносить, що зїзд селянських делегатів у Петрограді вибрав виконуючий відділ, у склад якого увійшли виключно соціалісти-революціонери, трудовики і народні соціалісти. Міністер рільництва Чернов, Брешко-Брешковська, міністер війни

Керенський і Аксентієв дістали найбільше голосів. Між кандидатами, які перепали, найбільше число голосів було на Крапоткіна. Соціалістичні демократи понесли страшне поразення, бо міністер праці Скобелєв дістав тільки 15 голосів, Горький—8, а міністер почти і телеграфу Церетелі—6 голосів.

Англіїці про стан Росії.

У „Морнінг Пост“ пише дописувач з Петрограду: То даремна справа затаювати, що на російській народ напав приступ божевілля. На доказ подає різкі кари правительства проти пияцтва. Але инчі прояви, передовсім наймовірні домагання робочих, дають більше до занепокоєння, як пияцтво. Прості, малограмотні робітники дістають тепер 5000 карб., півучені поперх 10000 карбованців річної плати, а добрі ремісники у воєнних фабриках—ще далекіше. Восьмигодинний час на роботу їм тепер вже забагато, домагають ся шести годин праці в день. Приходить на думку дописувачеві, чи правительство зложено з самих ангелів змогло би через прості намови і представлення кермувати цим пануванням юрби і не довести цей багатий край до руїни.

Гроза перевороту в Росії.

Берн 2. червня. „Морнінг Пост“ подає вість з Петрограду, що 11.000 озброєних анархістів ходили з чорними хоругвами чотири рази по місті в останніх днях. Були слабкі перестрілки у ночі, але не потягнуто їх за сєдо одвічальности. Ждуть поважніших розрухів на зелені свята і на неділю всіх святих. Багато петроградських фабрик зачинено, бо не можна оплатити високої платні, якої домагають ся робітники. Нездя засобів поживи зростає з кожним днем. Багацько людей спить перед склепами на матрацах, ждучи своєї черги у магазинів. Ходять вісти по Петрограді про набавом намірені перешукування і рабунки серед багачів. В Києві прийшло до уличної боротьби, бо повернувши з фронту 3000 салдатів сплюнували місто рабунками; 4 полки сємої армії підняли бунт.

Тривога перед Романовими.

Швайцарські часописі доносять, що тривога перед поверненням Романових росте; наслідком цього поставлено справу, чи не треба всіх Романових стягнути в одно місце для пильнішого догляду.

Заряджено гостріці способи догляду царя. Вн може тільки по 2 години вранці і з полудня ходити на прохід в товаристві поста, що ступає 25 кроків за ним. Цар і цариця мусять двічі на день показувати ся у вікнах, щоби їх бачив офіцер сторожі. Палату окружає потріпаний кордон війська.

Давні міністри сидять у петропавловській кріпості. Вони носять арештанське убрання і мають право говорити 10 минут тижнево з ріднею та написати й діставати одного листа що тижня. Вони сидять одинцем.

Зміни на визначних становищах.

З міністерства уступив міністер торговлі Коновалов. Причина його

уступлення лежить в різниці поглядів між ним і соціалістичними міністрами.

На місце головнокомандуючого Алексеєва, який уступив під натиском Ради робочих і салдатів, заіменовано Брусїлова. Його армію мав обняти Гурко, та він теж подав ся до димісії. Номінація Брусїлова показує, що на питання офензивни дивлять ся не тільки з мілітарного, але й з політичного боку.

Вісти зі світа.**РЕВОЛЮЦІЯ В КИТАЮ.**

В Китаю вибухла революція. Губернатори північних і осередніх провінцій прилучили ся до революційної армії, яка стоїть проти правительства.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ МІНІСТРІВ ПРО ВІЙНУ.

З Цюриху доносять, що Рїбо дістав признание довіря парламенту тільки через заяву, що війна буде покінчена сього року. Про ціли мав довгу бесїду і заявив, що Франція домагає ся Ельзасу і Лїотарингії, які не уважає здобутками, бо вони належали попередю до Франції перед 1871 р.

Але двісті літ тому оба ці краї належали до Німеччини через 800 літ і мають 90% німецької людности. Се те саме, що Польща хоче східну Галичину або Холмщину від України забрати, бо там є дрібка Поляків. (Ред.).

ВІЙНА.

(Воєнне положення після звідомлення осередніх держав).

На західнім фронті приготовляють ся Англіїці і Французи до великої битви. Ледво чи будуть ждати на приїзд обіцяних з Америки армій, а самі зачнуть битву на смерть і життя. Коло Іперн припинив ся поки що англійський наступ, хоч жива перестрілка артилерії була на цілім англійським фронті аж до Дюнів. Кілька сіл зовсім знищили Англіїці. По обох сторонах каналу la Bassée підняли вони приступ, кидаючи міни, і дійшли до найперших німецьких ліній, але їх відперто. Французи висилають патрулів над Есною і підняли 5 разів наступ, який відбито; на схід від Маас підняли боротьбу мінами і ручними гранатами.

В маю, як оголошують англійські часописі, втратили Англіїці 5919 офіцерів і 107.075 салдатів на суші, та 177 офіцерів і 2347 матросів на морі.

На східнім фронті на ново зростає жива діяльність російської артилерії і мінометів. Проти Брусїлова, який став главнокомандуючим, зайняла вороже становище Рада салдатів і робочих. Про російську офензиву мовчать тепер російські часописі.

На італійським фронті підняли ся наступи проти гори Форно й Кіоза. На граничних горах прийшло до борби на ручні гранати. Мілянські часописі доносять, що Італія боїть ся нової австрійської офензивы.

3 таборового життя.

НАРОДНА РАДА.

У вівторок 12. червня відбуло ся останнє засідання першої сесії Народної Ради. На початку засідання ухвалено поробити зміни в Генеральній Старшині, іменно, т. Г-а, як міністра скарбу, заміняє т. К-ба, що був назначений на міністра просвіти, а міністром просвіти став тепер т. М-ий, якого в свою чергу замінив т. Г-ко (міністер торгівлі). Зміни цієї зажадала Генеральна Старшина, тому що т. Г-кові, як показало ся, прийшло ся дуже незручно виконувати свої обовязки через незнання німецької мови.

Далі відчитано лист від Союзу Визволення України до Генеральної Старшини, в котрім подають ся вісти, одержані безпосередно Союзом з Києва від тамошнього представника Союзу. Після цих вістей рух на російській Україні є далеко сильніший, як то подають російські, особливо московські, часописі. Цей рух опираєть ся на селянстві, яке стремить до того, щоби забезпечити собі право поділу земель і домагаєть ся, щоби справу розділу землі було порішено установчим зібранням у Києві. Звертаючи увагу громадянства таборів полонених у Німеччині на такий стан річей, Союз Визволення України пропонує застановити ся над тим, в який спосіб ми полонені мали б заявити свою односторонню допомогу нашим братьям на Україні, подаючи між ними один із найкращих до сього способів, а саме зайняти ся збіркою на Український Національний Фонд в цілях матеріальної піддержки українського революційного руху.

В дискусії над сею справою промовляло кілька послів і нема що говорити, що всі односторонньо заявили ся за негайне переведення збору жертв на Національний фонд, який послужить „першим початком державного скарбу для вільної України“.

„Не відкликнути ся на се—говорив т. Б-ко—значить не дати своєї згоди на те, що роблять наші брати для поліпшення нашої спільної долі!“ Ухвалено винести слідоучу резолюцію:

„Народна Рада, зложена з представників українського табору полонених у Вецлярі, вибраних на підставі загального, безпосереднього, рівного і тайного права голосування, ухвалила одногослосно слідоучі резолюції на засіданні для 12. червня 1917 року:

1) Ми, полонені Українці, два роки чекали на рух на Україні, з радістю привітали його й слідоучемо за всіма його проявами до послідньої хвилі та лучим ся думками з працею братів на Україні дня досягнення найповніших прав українського народу.

2) Ми готуємо ся до оборони наших прав систематичною працею над собою в полоні і запевняємо, що громадські діячі України знайдуть у нас зорганізованих співробітників у визволенню нашої батьківщини.

3) Зваживши, що український рух мусить держати ся власними силами, вітаємо поклик Комітету Українського Національного Фонду і заявляємо ся одногослосно за найінтензивнішою збіркою жертв серед товаришів полонених, щоби цим ділом показати свою односторонню згоду з братами на Україні для довершення великої справи визволення українського народу.“

За сим поставлено на обговорення справу волинських шкіл, при чім прийнято постанову удержувати коштами таборових організацій одну школу імени вецлярського табору, в якій ціли поробити заходи як найскорше. Взагалі потверджено потребу з усієї сили підпрарити й дальший розвиток шкільництва на Волині як матеріально так і морально.

Справу обговорення конституції в подробицях відложено на слідоучу сесію, бо комісія не виготовила проєкту за браком часу.

Таким чином перша сесія Народної Ради вважаєть ся закінченою. Скликанє Народної Ради на другу сесію назначено на 1. липня.

Після закриття засідання відкрито в Народній Раді збірку на Український Національний Фонд, котра дала 52 мар. 92 фен.

Відспівано гимн „Ще не вмерла України“, і послі почали розходити ся.

— Т-во „Січ.“ 7. червня с. р. після трьохтижневої перерви (з приводу засідань Народної Ради) відбули ся чергові сходи т-ва „Січ“ з таким денним порядком:

1) Перевибір Отаманної Старшини; 2) Реорганізація т-ва в справі прийняття і виключення членів і 3) біжучі справи.

Перед прочитанням денного порядку на прохання т. Б-ця о звільнення від обовязків заступника голови т-ва, був вибраний для ведення засідання т. М-кий.

Поставлені на порядок денний дві точки—прийняття й виключення членів—було відкинута, тому що відбірає багато часу.

При приступленню до першої точки розвинула ся дискусія, з якої виявило ся, що є потрібним перед перевибом Старшини вислухати звіт з її діяльності, а також потрібно перевести ширшу реорганізацію т-ва, ніж це було поставлено на денний порядок; тому було ухвалено вибрати комісію із 5 чоловік, яка виробила новий статут „Січи“. Після вибору цієї комісії була вибрана контрольна комісія із 3 чоловік. На цім сході були закриті.

Словник К.

— Генеральна Старшина. 8. червня відбуло ся спільне засідання старого й нового складу Генеральної Старшини з порядком денним: уступлення членів старого складу і передача функцій новим, та біжучі справи.

По скінченню спільного засідання відбуло ся засідання нової Генеральної Старшини, на якому обговорювала ся справа таборового кіно. Рішено кіно перебрати на себе й передаги в т-во „Просвітна Громада“.

Крім того затверджена ліста мужів довіря на робітничі команди.

— Просвітна Громада ім. М. Драгоманова. В п'ятницю, 8. червня, відбуло ся чергове засідання заряду й представників від бльоків. Крім звичайних справ обговорено справу кіно і рішено взяти порядкуване ним в руки т-ва з тим, що половина збору за білети має повертати ся в Командатуру на покриття видатків на машину й картини.

Вибрано заряд кіно і рішено виставляти картини що вівтірка, починаючи вже з 12. червня.

Постановлено розпочати перервані вищі курси для мужів довіря, а також і вільних слухачів про земельне питання, днювання, історію і ин. Читання мають розпочати ся зараз після скінчення сесії Народної Ради і провадитимуть ся щодня, окрім свят, від 10 до 11 год. з ранку.

— Театр. Трапляють ся иноді такі появи, коли не знаєш, чи тобі сміятися, чи плакати. До таких появ належить недільна вистава „Комедія“ добродія Паливоди-Карпенка—„Заручини по смерті.“

Названа „комедія“ є з тих творів, з яких складаєть ся репертуар ве-

ликих подвижників української сцени Гаркунів-Задунайських. Автор претендував мабуть на дотепність і хотів смішити публіку, але з під його пера вийшов такий несмачний, нудний і грубо-наївний твір, що навіть і сміятися не можна. „Духовна страва“, яку спартолив доброд. Поливода-Карпенко, видала ся навіть на невибагливий смак більшости тутешніх глядачів занатдо пересоленою, хоч треба признати ся, що чимало було й таких, що голосно реготали ся на виставі. Але власне сміятися не було з чого, хіба з автора, що вдрав таку „штуку“ та ще хіба з химерного жарту долі, що занесла на театральну сцену таку „комедію“, яка мала б хіба місце в ярмарковій халабуді, та й то найнижчого сорту.

Дивно й сумно, що Музично-Драматичне Т-во нічого кращого не знайшло для вистави. Та яка песа, так її виконано.

Наші артисти неначе змовили ся показати, як не треба грати. Коли вони цього хотіли, то досягли своєї цілі взірцево. Більшість з них осововно не знала своїх ролів і старанно зазирали у суфльорську будку, шукаючи там поради, наслідком чого паузи були взірцево довгі. Майже всі вони бездоганно показали, що мають найменше поняття про психологію виведених типів і не вміють володіти ані рухами, ані мімікою. Це відноситься особливо до тов. Д-ського в ролі Тонька, котрий замість веселого, жартівливого парубка, вдає мертву куклу, що „рапортувала“ на сцені свою роллю, ніскільки не реагуючи на її зміст. Не менше ідеально провів свою роллю т. П-ський. Його пані Квашницька випала цілком деревляно. Тов. З-ка в ролі старого Федоренка пильно силкував ся бути клоуном, хоч це йому й не зовсім удавало ся, бо де-які моменти його гри пройшли зовсім добре, без карикатурности. Без карикатурности, але й без особливого життя грав і т. Д-р в ролі Марії Квашницької. Теж саме можна сказати й про т. С-кого в ролі Сергія Федорченка. Найгірше сповнив завдання зіпсувати гру т. К-р в ролі кухарки. Його кухарка була цілком натуральною й не пасувала до тієї галерії карикатур, яку виставили инчі артисти. До цього всього треба додати ще силу русизмів і буде повна картина вистави.

Та як би не блискучо показали артисти, як не треба грати, ліпше мабуть було би, колиб вони дали приклад, як треба грати, бо в цім є одно з завдань таборового театру.

Неприємне вражіння від вистави затерла друга частина вечера, вокально-музична. Під проводом т. Т-ли хор прегарно проспівав кілька глибоко-художних пісень. Мило пройшли тенорові соля т. В-ка Слабо тільки грала оркестра. Чудово випала деклямація т. Б-ка. Декляматор має сильний, гнучкий голос і добру дикцію, і вміє надавати деклямаціям оригінальний, чисто український характер. Його деклямація робить велике вражіння Тов. Б-ка кілька разів громом оплесків викликувано повторити деклямацію.

Тубенець.

Жертви.

Покійний товариш Авдрій Заболотний, III. бльоку, перед смертю відказав свої гроші на добродійні цілі:

На волинські школи . . . 15 мар.

На будову памятника . . . 10 мар.

Взапомог. касу на бідних 10 мар.

Разом . . . 35 мар.

Всі ці гроші передані по назначенню скарбникам відповідних комітетів Старшим табору т. Пожигаєм.

Переписка Редакції.

Bad Nauheim, проф. Т-кий. Передплата одержана. Часописі „Громадська Думка“ і „Вістник С. В. У.“ посилаємо.

Ком. Allendorf, № 2884. Посилено нам 1. Хіба ревуць воля, як ясла повні, 2. Пан народолобець, 3. Політичні пісні укр. народу I і II ч. Разом на суму 2 м. 65 ф. Других книжок не маємо, тому повідомити нас, куди призначити решту (1 м. 45 ф.) Ваших грошей.

Ком. Menenberg, № 2788. Календар послано, вам 1 червня.

Ком. Raab, т. I. Ле-кий. Дайте запевненне, що ваш брат хоче переїхати в наш табір, а відтак, що кошт по желізничі буде ним заплачений.

Ком. Kubach. Гроші одержано. Посилаємо вам: 1. серію карток—75 ф., 2. 10 шт. кобзарів I і II ч.—10 м. Разом на суму 10 м. 75 ф.

Ком. Klingelbach, № 2733, ком. № 11832, ком. № 462, ком. Londonf, № 11467, ком. Oberhof, ком. Pfunzstadt, ком. Bönstadt, № 902, т. Я. Пр-ч, ком. Springen, № 11811, ком. Kirspe, № 1592, ком. Hof Schönerlen, № 1959, ком. Becheln, № 4062 (2584), ком. № 11206, ком. № 2775, ком. Hof Mauch, ком. Borlenghausen, № 11210.—Передплата одержана. Часописі слатимемо.

Ком. Bad Salzschliff, т. Д. Ст-ко. Передплата на „Громадську Думку“ й „Вістник С. В. У.“ одержана. Часописі будемо посилати.

Ком. Reinighausen, № 11653, т. П. К-тс Гроші одержано. Часописі посилаємо.

Ком. № 12138. Гроші не одержано. Часопись на далі слатимемо.

Ком. Staminheim, № 9015. Часопись посилаємо.

Ком. Heiligenroth, № 2327. Гроші одержано. Часописі посилаємо.

Ком. K. G. L. Landau, т. Про-ць. Географію Рудницького I і II ч. посилаємо.

Ком. Ehringhausen, № 959. Гроші одержано. Календар і часопись посилаємо. т. Йосип Діброва (таб. Вормс). На д-то школа припинена, тому стягнута Вас до табору не можемо.

Ком. № 2627, т. Т. Ба-ч. Повідомляємо, що ми є в списку „Січи“. На прохання наше зроблені заходи.

Тов. Ф. Са-н. По війні можна женити ся й приймати горожанство.

Ком. Ober-Breidenbach, № 2621. Повідомляємо, що передплати за червень ще не одержали.

Ком. Oberheid, № 10912, Гроші одержано. Часопись посилаємо.

Ком. Algenroth, № 11001. Гроші одержано. Посилаємо вам: 1. календар „С. В. У.“, 2. серію карток і 3. часопись „Громадська Думка“.

Ком. Hutzdorf, № 11888, т. Січовик Е. Та-н. На жаль повернути вас до табору не можемо; хіба після живих, коли відчинять ся школа.

Ком. № 1792. Посилаємо вам перевод накладною платою.

Ком. Merlenbach, № 2702. Часопись і картки посилаємо.

Ком. Womelsdorf, № 10873. Посилаємо вам накладною платою календар „С. В. У.“ і часопись „Громадська Думка“.

Ком. Brinlhause. Посилаємо вам накладною платою: 1. Хіба ревуць воля, як ясла повні, 2. 10 карток.

Ком. Osmarsleben, т. Мі-ко. Гроші одержано. Географію Рудницького I і II ч. посилаємо.

Ком. Sprendlingen, № 333, т. Во-кії. Гроші одержано. Календар „С. В. У.“ і часопись посилаємо.

Ком. Hargeshausen, т. А. Ли-к. Гроші одержано. Часопись посилаємо.

Ком. Holzhausen. Посилаємо вам: 1. 2. 2. «Кобзарі» і 3. часопись „Громадська Думка“.

Ком. № 11946. Часопись посилаємо. Гроші не одержано.

Ком. Koddlingen, № 11060. Посилаємо вам: 1. «Нашу пісню», 2. Стінний календар, і 3. «Громадську Думку».

Ком. Neunkirchen, т. Ф. С-ра. Гроші одержано. Часопись і картки посилаємо. За календар грошей (1 м.) не одержано, але календар висилаємо.

Ком. Wendersheim, № 2527. Посилаємо вам 3 букварі.

Ком. 1058, т. т. Кра-кий і Спи-ко. Передплата одержана. Часописі посилаємо.

Ком. Reiskirchen, № 2935. 3 марки, посланих т. т. ще 30 квітня на потреби т-ва «Самостійна Україна» ще не одержано. Гроші Шкарупи, № 130. Андрій Шкарупа, II бат. № 2410, находити ся на сільській роботі, команда Вірнебург.

Щербану Денису, № 777. Євдоким Терент. Усачев, № 776—II бат. 3 бл., номер 20. листопаду (ноября) 1916 р.

Звертаємо ся до т. т. з робітничих команд, які купують книжки з нашої книгарні, щоби вони на далі випісували тільки ті книжки, що стоять в оголошенні таборової книгарні.

ОГОЛОШЕННЯ.

Іван і Ганна Базалик, також невістка їх зі своїм сином Кіндратом мешкають в Ховшовицях, волості Доллабировської.

Вони здорові й займають ся сільським господарством, яке є в порядку.